

แหล่งสารนิเทศสถาบันสาขามนุษยศาสตร์ในภาคเหนือ

นางทัศนีย์ เทพไชย

ศูนย์วิทยทรัพยากร

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาอักษรศาสตรมหาบัณฑิต

ภาควิชาบรรณารักษศาสตร์

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

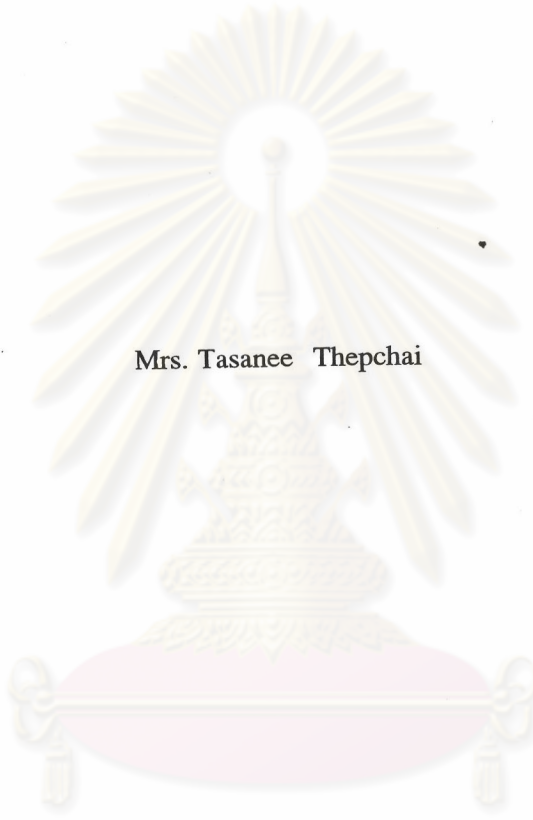
ปีการศึกษา 2539

ISSN 974-89882-7-9

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

I17380935

INSTITUTIONAL INFORMATION SOURCES IN THE HUMANITIES
IN NORTHERN THAILAND

Mrs. Tasanee Thepchai

ศูนย์วิทยุทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements

for the Degree of Master of Arts
Department of Library Science

Graduate School

Chulalongkorn University

Academic year 1996

ISBN 974-89882-7-9

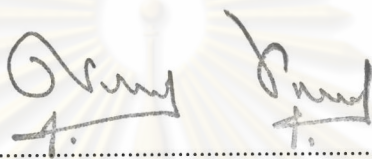
หัวข้อวิทยานิพนธ์ : แหล่งสารนิเทศสถาบันสาขามนุษยศาสตร์ในภาคเหนือ

โดย : นางทัศนีย์ เทพไชย

ภาควิชา : บรรณารักษศาสตร์

อาจารย์ที่ปรึกษา : รองศาสตราจารย์อัมพร ทีชะระ

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้หัวข้อวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่ง
ของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทบัณฑิต

..... คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(ศาสตราจารย์ นายแพทย์ ศุภวัฒน์ ชุตินวงศ์)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ พรรณพิมล กุลบุญ)

..... อาจารย์ที่ปรึกษา
(รองศาสตราจารย์ อัมพร ทีชะระ)

..... กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ชลัยพร เหมะรัชตะ)

..... กรรมการ
(นางธรรมา กนกมณี)

พิมพ์ต้นฉบับบทความวิจัยวิทยานิพนธ์ภายในกรอบสี่เหลี่ยมนี้เพียงแผ่นเดียว

ทัศนีย์ เทพไชย : แหล่งสารนิเทศสถาปนาลำขามมนุษยศาสตร์ในภาคเหนือ
(INSTITUTIONAL INFORMATION SOURCES IN THE HUMANITIES IN NORTHERN
THAILAND) อ.ที่ปรึกษา : รศ.อัมพร ทิยะระ . 199 หน้า.
ISBN 974-89882-7-9

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อสำรวจแหล่งสารนิเทศสถาปนาลำขามมนุษยศาสตร์ในภาคเหนือ
ในด้านการบริหาร การจัดการทรัพยากรสารนิเทศ บริการและกิจกรรม รวมทั้งความร่วมมือระหว่างแหล่ง
สารนิเทศอื่น ๆ

ผลการวิจัยพบว่า แหล่งสารนิเทศสถาปนาลำขามมนุษยศาสตร์ในภาคเหนือส่วนใหญ่เป็นห้องสมุด/
หอสมุดของหน่วยงานราชการ ซึ่งได้เริ่มดำเนินงานในช่วงปี พ.ศ. 2531-2540 และได้รับงบประมาณ
แผ่นดิน สำหรับอาคารของแหล่งสารนิเทศเป็นเอกเทศและมีบุคลากร 1-5 คน

การรวบรวมและจัดเก็บทรัพยากรสารนิเทศพบว่า ประเภทวัสดุตีพิมพ์ที่มีมากที่สุด คือ หนังสือ
ส่วนวัสดุไมตีพิมพ์ คือ เทปบันทึกเสียง ฐานข้อมูล คือ จานแม่เหล็ก ที่มีเนื้อหาสาขาประวัติศาสตร์ และ
สังคมศาสตร์ ทรัพยากรสารนิเทศเหล่านี้ส่วนใหญ่มีวิธีการรวบรวมโดยการจัดซื้อ และมีการจัดเก็บโดยใช้
ระบบตามความเหมาะสม

บริการและกิจกรรมที่แหล่งสารนิเทศจัดขึ้นสำหรับนัก เรียบ/นักศึกษา ซึ่งเป็นกลุ่มเป้าหมายหลัก
คือ บริการตอบคำถามช่วยการค้นคว้า และการจัดนิทรรศการ และความร่วมมือระหว่างแหล่งสารนิเทศ
อื่น ๆ นั้นดำเนินการไปด้วยดี

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาควิชา บรรณารักษศาสตร์

สาขาวิชา บรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์

ปีการศึกษา 2539

ลายมือชื่อนิสิต

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม

C610506 : MAJOR LIBRARY AND INFORMATION SCIENCES
KEY WORD: INSTITUTIONAL INFORMATION SOURCES

TASANEE THEPCHAI : INSTITUTIONAL INFORMATION SOURCES IN THE HUMANITIES IN NORTHERN THAILAND. THESIS ADVISOR : ASSO. PROF. AMPORN TIKHARA. 199 pp. ISBN 974-89882-7-9

The objectives of this research is to survey the institutional information sources in the Humanities in Northern Thailand about their administrative works, collections management, services and activities, including cooperation among other information resources.

The research reveals that most of the institutional information sources in the Humanities in Northern Thailand are libraries of government sectors which established during B.E. 2531-2540, with budget for seperated buildings and personels about 1-5 persons.

Most of the collections provide prints in the form of books and nonprints such as tape cassettes, databases and magnetic disk, The subjects concerned are mainly in the fields of history and the social sciences. These information materials are mostly purchased and organized in suitable systems.

Reference service and exhibition are popular service and activity for the target group which composed of pupils and university students and the cooperation among other information sources is getting on well.

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาควิชา.....บรรณารักษศาสตร์.....

ลายมือชื่อนิสิต.....

สาขาวิชา.....บรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์.....

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....

ปีการศึกษา.....2539.....

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม.....

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงได้ด้วยความกรุณาอย่างดียิ่งของ รองศาสตราจารย์ อัมพร ทีชะระ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ที่ท่านได้ให้คำปรึกษา แนะนำ และข้อคิดเห็นต่าง ๆ ด้วยดี ตลอดมา ผู้วิจัยจึงขอกราบขอบพระคุณท่านเป็นอย่างยิ่ง

ขอกราบขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ชลีย์พร เหมะรัชตะ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ พรรณ พิมล กุลบุญ และผู้อำนวยการหอสมุดแห่งชาติ นางธรา กนกมณี ที่กรุณาให้คำแนะนำและ แกะไขข้อบกพร่องอันเป็นประโยชน์ต่อการวิจัย และเนื่องจากการวิจัยในครั้งนี้ได้รับทุนอุดหนุน การวิจัยบางส่วนจากบัณฑิตวิทยาลัย ผู้วิจัยจึงขอขอบพระคุณบัณฑิตวิทยาลัยมา ณ ที่นี้ด้วย

ขอขอบคุณ พี่ ๆ และ เพื่อน ๆ โดยเฉพาะคุณจิราภรณ์ คุณเนตร คุณศิริกาญจน์ คุณวัลลภา และคุณศุภิพร ที่ให้ความช่วยเหลือเป็นธุระในการติดต่อประสานงานในด้านต่าง ๆ มา ด้วยดีตลอด

ขอกราบขอบพระคุณ คุณพ่อ คุณแม่ และพี่ ๆ ครอบครัวเทพไชย ที่คอยห่วงใยและให้ กำลังใจมาโดยตลอด และขอขอบคุณ ลูกณัฐ กำลังใจอันยิ่งใหญ่ที่สุด รวมทั้งคุณเขมชาติ ผู้ที่อยู่ เมืองหลังความถ้ำเร่ทุกประการ

ท้ายที่สุดนี้ ผู้วิจัยขออุทิศวิทยานิพนธ์ฉบับนี้แด่ คุณพ่อ คุณแม่ ผู้ล่วงลับ

ศูนย์วิทยทรัพยากร ทัศนีย์ เทพไชย
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญตาราง.....	ณ
บทที่	
1 บทนำ.....	1
ความสำคัญของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	6
สมมติฐาน.....	6
ตัวแปรที่เกี่ยวข้อง.....	6
ขอบเขตการศึกษาและประชากร.....	7
วิธีดำเนินการวิจัย.....	9
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	9
คำอธิบายศัพท์ที่ใช้ในการวิจัย.....	10
2 ปรีทรรศน์วรรณกรรม.....	11
ความสำคัญของสาขา เมนุษยศาสตร์.....	11
ทรัพยากรสารนิเทศสาขามนุษยศาสตร์.....	12
แหล่งสารนิเทศ.....	15
แหล่งสารนิเทศสถาบันลาขามนุษยศาสตร์ในภาคเหนือ.....	16
วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง.....	24
3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	29
ประชากรในการวิจัย.....	29
เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล.....	30
การทดสอบเครื่องมือวิจัย.....	31
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	33

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	33
สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	34
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	35
ส่วนที่ 1 การบริหารแหล่งสารนิเทศสถาบันสาขามนุษยศาสตร์ในภาคเหนือ.....	35
ส่วนที่ 2 ทรัพยากรสารนิเทศที่แหล่งสารนิเทศได้รวบรวมและจัดเก็บ ในด้านประเภทและเนื้อหา.....	52
ส่วนที่ 3 ระบบการรวบรวมและจัดเก็บทรัพยากรสารนิเทศ.....	61
ส่วนที่ 4 บริการสารนิเทศ และกิจกรรม รวมทั้งความร่วมมือ ระหว่างแหล่งสารนิเทศ.....	91
5 สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	122
สรุปผลการวิจัยและอภิปรายผล.....	123
ข้อเสนอแนะ.....	144
แนวทางการวิจัยในอนาคต.....	146
รายการอ้างอิง.....	147
ภาคผนวก	
ก. รายชื่อแหล่งสารนิเทศสถาบันสาขามนุษยศาสตร์ในภาคเหนือ.....	152
ข. วัตถุประสงค์ของแหล่งสารนิเทศสถาบันสาขามนุษยศาสตร์ จำแนกตามประเภทแหล่งสารนิเทศ.....	174
ค. แบบสอบถาม.....	178
ประวัติผู้เขียน.....	199

สารบัญญัตินำ

ตารางที่	หน้า
1	กลุ่มประชากรของแหล่งสารนิเทศสถาบันสาขามนุษยศาสตร์ในภาคเหนือ.....8
2	ประเภทแหล่งสารนิเทศสถาบันสาขามนุษยศาสตร์ในภาคเหนือ.....36
3	ตำแหน่งผู้บริหาร/หัวหน้า/ผู้รับผิดชอบ จำแนกตามประเภทของแหล่งสารนิเทศ.....37
4	ปีที่แหล่งสารนิเทศเริ่มดำเนินงาน.....38
5	วันเวลาทำการของแหล่งสารนิเทศ.....39
6	ลักษณะอาคารของแหล่งสารนิเทศ.....39
7	การใช้คอมพิวเตอร์ของแหล่งสารนิเทศ.....40
8	ประเภทของเครื่องคอมพิวเตอร์.....41
9	จำนวนเครื่องคอมพิวเตอร์และการใช้งาน.....41
10	วิธีการที่ได้คอมพิวเตอร์มาใช้.....42
11	งานและโปรแกรมที่ใช้ในคอมพิวเตอร์.....44
12	จำนวนบุคลากรของแหล่งสารนิเทศ.....45
13	ประเภทบุคลากรของแหล่งสารนิเทศ.....46
14	วุฒิการศึกษาจำแนกตามตำแหน่งของบุคลากร.....48
15	งบประมาณในการดำเนินงานตามลำดับความสำคัญที่ได้รับ.....52
16	วัสดุตีพิมพ์ที่แหล่งสารนิเทศได้รวบรวมและจัดเก็บ.....54
17	วัสดุไม่ตีพิมพ์ที่แหล่งสารนิเทศได้รวบรวมและจัดเก็บ.....56
18	วัสดุฐานข้อมูลคอมพิวเตอร์ที่แหล่งสารนิเทศได้รวบรวมและจัดเก็บ.....58
19	ขอบเขตเนื้อหาของสารนิเทศสาขามนุษยศาสตร์.....60
20	ขอบเขตเนื้อหาของสารนิเทศสาขาอื่น ๆ.....61
21	วิธีการรวบรวม (จัดหา) ทรัพยากรสารนิเทศ.....62
22	แหล่งที่ให้บริจาคตทรัพยากรสารนิเทศ.....64
23	ประเภทของทรัพยากรสารนิเทศที่เน้นในการรวบรวม.....66
24	การจัดเก็บทรัพยากรสารนิเทศ โดยมีการลงทะเบียนก่อนให้บริการ.....68
25	วิธีการจัดเก็บทรัพยากรสารนิเทศประเภทวารสาร/นิตยสาร/หนังสือพิมพ์.....70

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่	หน้า
26	วิธีการจัดเก็บทรัพยากรสารสนเทศ ประเภทเอกสาร โบราณ/ต้นฉบับตัวเขียนรุ่นใหม่/ เอกสารจดหมายเหตุ/ศิลปวัตถุ/โบราณวัตถุ.....73
27	ลักษณะของการจัดเก็บทรัพยากรสารสนเทศ.....76
28	ระบบที่ใช้ในการจัดหมู่ (รวมทั้งการจัดทำทะเบียนวัตถุในพิพิธภัณฑ์และ การจัดเรียงเอกสารจดหมายเหตุ).....79
29	การทำรายการทรัพยากรสารสนเทศ.....82
30	วิธีการลงรายการหลักในการทำรายการทรัพยากรสารสนเทศ.....84
31	คู่มือที่ใช้ในการทำรายการทรัพยากรสารสนเทศ.....87
32	คู่มือที่ใช้สำหรับให้คำสำคัญ (Keyword) ในฐานข้อมูลคอมพิวเตอร์.....90
33	กลุ่มผู้ใช้ที่เป็นเป้าหมายหลักของแหล่งสารสนเทศ.....92
34	ผู้มีสิทธิเข้าใช้บริการ.....93
35	จำนวนผู้ใช้บริการเฉลี่ย/เดือน.....95
36	บริการที่แหล่งสารสนเทศได้จัดขึ้น.....98
37	บริการสืบค้นฐานข้อมูลคอมพิวเตอร์.....102
38	สิ่งพิมพ์/ผลผลิต (output) จากฐานข้อมูลคอมพิวเตอร์.....107
39	การให้บริการสืบค้นข้อมูลด้วยคอมพิวเตอร์.....108
40	กิจกรรมที่แหล่งสารสนเทศจัดขึ้น.....111
41	กิจกรรมความร่วมมือที่แหล่งสารสนเทศมีร่วมกับหน่วยงานภายนอก.....114
42	ความร่วมมือด้านอื่น ๆ ที่แหล่งสารสนเทศต้องการให้มีขึ้น นอกเหนือจากกิจกรรม ที่เคยมีความร่วมมือ.....116
43	หน่วยงานที่แหล่งสารสนเทศได้ร่วมมือดำเนินกิจกรรมอย่างสม่ำเสมอ.....117
44	หน่วยงานที่แหล่งสารสนเทศเห็นควรร่วมมือดำเนินกิจกรรมที่นอกเหนือไปจาก หน่วยงานที่เคยร่วมมือมาแล้ว.....120